

مهارت تصمیم گیری

تصمیم گیری عبارت است از کسب توانایی لازم برای انتخاب مؤثر در موقعیت‌های زندگی قدرت و مهارت تصمیم‌گیری یکی از نشانه‌های توانمندی شخصیتی، رشد، بالندگی و حرکت آفرینی می‌باشد. داشتن این مهارت نه تنها برای موفقیت در زندگی مادی بلکه برای پیروزی در عرصه‌های معنوی و طی کردن درجات عرفانی از اولین گام‌ها به شمار می‌رود.

شاید به همین دلیل خداوند از بین ۱۲۴ هزار پیامبر کامل‌ترین آنان را به انبیاء اولوالعزم یعنی صاحبان اراده یاد می‌کند. معمولاً افراد در تصمیم‌گیری‌های خود با توجه به حالات و آمادگی‌های درونی و بیرونی با چندین روش به این کار اقدام می‌کنند

۱- تصمیم‌گیرِ سفیهانه

این تصمیم‌گیری بدون مبنای عقلی و مشورت انجام شده و معمولاً منجر به هلاکت و زیان تصمیم‌گیرنده می‌شود.

۲- تصمیم‌گیرِ جاهلانه: تصمیم‌گیری بدون مبنای علمی است و منجر به افراط و تفریط می‌شود

۳- تصمیم‌گیرِ عجولانه: تصمیم‌گیری بدون رعایت زمان مناسب و یا شتاب زدگی انجام می‌شود که این تصمیم‌گیری غالباً بی نتیجه یا کم نتیجه است

۴- تصمیم‌گیرِ متأخرانه: تصمیم‌گیری دیر هنگام و پس از گذشت زمان می‌باشد که در بسیاری از موارد جبران گذشته را نخواهد کرد

۵- تصمیم‌گیرِ واگذارنده: این تصمیم‌گیری در حقیقت مربوط به افراد متحیر و ضعیف النفس می‌باشد که منجر به واگذاری تصمیم‌گیری به دیگران خواهد بود.

۶- تصمیم‌گیرِ حکیمانه: تصمیم‌گیری بر اساس دانش عقل در زمان مناسب همراه با آینده‌نگری و محاسبات دقیق باشد تصمیم‌گیری حکیمانه و خردمندانه است.

عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری

دوراندیشی
و احتیاط

تفکر و
عقل

تجربه

شجاعت و
ریسک‌پذیری

عاقبت
اندیشی

فایده‌مندی

توکل و توسل
و تکیه بر
منابع معنوی

مشورت
و رایزنی

چند راه کار برای پرورش مهارت تصمیم گیری

روش موازنه: یکی از تمرین های مهارت تصمیم گیری روش تحلیل مزایا و معایب و موازنه و سنجش است. تحلیل سود و زیان سهولت در تصمیم گیری و فائق آمدن بر شرایط بسیار سخت را فراهم می آورد که شامل ۳ مرحله می باشد. اولین قدم ثبت موضوع و عنوان تصمیم گیری است. در قدم بعدی جدول سود و زیان که به شکل زیر می باشد. در قدم بعدی نمره دادن به موارد سود و زیان از صفر تا ۱۰ می باشد

مزایای تصمیم	معایب تصمیم

روش دوم: استفاده از برگه راهنمای تصمیم گیری می باشد در این برگه کلیه راه حل های امکان پذیر که برای یک مسئله در نظر دارید نوشته و به صورت جداگانه معایب و مزایای هر راه حل یاد داشت می شود و در تصمیم گیری راه حلی که مزایای بیشتر و معایب آن کمتر می باشد انتخاب می گردد.

روش سوم: پیش بینی نتایج تصمیم

در این روش موضوع تصمیم گیری را در بالای یک برگه یاد داشت می نمائیم و در دو ستون مجزا پیامدهای مثبت و منفی آن را شماره گذاری می نمائیم سپس به اتخاذ تصمیم می پردازیم اگر این کار به صورت گروهی و با استفاده از روش بارش فکری به انجام برسانید نتایج بهتری حاصل می شود.

مهارت میان فردی

یکی از مهمترین مهارت های زندگی مهارت میان فردی یعنی ارتباط فرد و فرد با گروه در اجتماع انسانی می باشد که یکی از عوامل مهم موفقیت در زندگی است.

انسان موجودی اجتماعی است که نیازمندی های روحی و جسمی اش در خلال ارتباطات اجتماعی برطرف می گردد. در فرهنگ اسلامی به ارتباط دو سویه و چند سویه بین مؤمنین اهمیت ویژه ای داده شده و مفاهیمی چون سلام، خوش کلامی، صلح رحم، پرهیز از غیبت و تهمت و بدگمانی مصادیق روشن این ارتباط اجتماعی است.

برای هر ارتباط وجود سه عنصر لازم می باشد.

۱- فرستنده پیام

۲- گیرنده پیام

۳- اصل پیام

ارتباط کلامی، ارتباط غیر کلامی

ارتباط کلامی: قرآن کریم یکی از ویژگی ها و امتیازات انسان را سخن‌گویی و ارتباط کلامی می‌داند که مهمترین این آداب در اسلام عبارتند از: گزیده‌گویی، صداقت‌گفتاری، نرم‌گویی و حق‌گویی

ارتباط غیر کلامی: ارتباط غیر کلامی معمولاً در کنار ارتباط کلامی برای ادامه یافتن ارتباطات لازم و ضروری است و باعث عمیق‌تر شدن ارتباط کلامی می‌گردد. مهم‌ترین حالات ارتباطی غیر کلامی شامل چهره، نگاه کردن، وضع ظاهر و ارتباط کلامی می‌باشد.

دوره ای که در آن زندگی می‌کنیم به نام آخر الزمان شناخته می‌شود که بنابر روایات این دوره با فتنه‌های بسیار همراه است و برای مقابله با این فتنه‌ها به مهارت‌های خاصی نیازمندیم که به شرح تعدادی از این مهارت‌ها می‌پردازیم.

۱- روش نه گفتن و اجتناب: نه گفتن به افراد، افکار، جریانات و محیط‌های نامناسب و آلوده کسب‌کردنی است و این مهارت با گفتن کلمه خیر، که واژه‌ی اخلاقی تقوی و زهد ارتباط تنگاتنگی دارد. زیرا تقوا به معنای نه گفتن به گناهان و محرمات است و زهد به معنای نه گفتن به امور شبهه‌ناک و غیر روشن دردین اسلام این مهارت عملاً در حج و هنگام مُحرم شدن با ممنوعیت ۲۴ مورد جمعاً برای زن و مرد و درروزه داری با ممنوع شدن ۹ کار تمرین داده می‌شود.

۲- روش تقیه: تقیه در اصطلاح شیعه به معنای داشتن برنامه و داشتن استراتژی مناسب برای حفظ نیروها و حفظ جان و مال آن‌ها می‌باشد از آنجا که در دوره‌ی آخر الزمان پیروان و محبتین اهل بیت ازسوی دشمنان تحت شدیدترین فشارها قرار می‌گیرند اهل بیت پیروان خود را به تقیه سفارش نموده‌اند. امام رضا (ع) در خصوص رعایت این مهارت تا زمان ظهور می‌فرمایند:

همانا گرامی‌ترین شما نزد خدا با تقوا ترین و پایبندترین شما به تقیه است عرض شد ای پسر پیامبر خدا! تاکی؟ فرمود: تا روزگار آن زمان معین، و آن روزگار، قیام قائم ماست هرکس پیش از قیام قائم ما تقیه را ترک کند از ما نیست.

۳- صبر و استقامت

در روایات بسیاری به مهارت صبر توصیه گردیده است حضرت علی (ع) می‌فرماید: صبر بهترین پشتیبان است.

صبر را می‌توان در سه بخش تقسیم بندی نمود:

۱- صبر در ناگواری‌ها: حوادث خوشایند و ناخوشایند دو روی سکه زندگی می‌باشد و صبر در کاستی‌های زندگی و اموری چون فقر، بیماری، فقدان نزدیکان صورتی زیبا از رفتارهای انسانی است.

۲- صبر در پیروی از حق و اطاعت خدا: تلاش برای موحد زیستن و موحد مردن و اطاعت از دستورات خداوند از عرصه های صبر و استقامت است که انسان را به سعادت دنیا و آخرت می‌رساند.

۳- صبر و استقامت در برابر خطاکاری: با توجه به نیاز به روابط اجتماعی و اقتصادی و زمینه ابتلا به انواع بلاها و خطاها، صبر و پایداری مانند کشتی مطمئنی است که در این دوره خواندن سوره عصر به مؤمنان بسیار سفارش شده است.

۴- روش سکوت و گزیده گویی: در روایات و علم اخلاق سکوت معنادار و حکمانه نوعی عبادت محسوب می‌شود و در آخر الزمان به عنوان شیوه ای برای حفاظت خود در برابر آسیب ها و تضمین کننده ی ایمان به شمار می‌آید. از فواید سکوت به جا می‌توان ازدوری شیطان، جلب محبت دیگران، فزونی اندیشه و نورانیت دل و .. نام برد.

زبان درمیدان وسیعی خارج از حد و انتها به جولان می‌پردازد و کسی که بخواهد از شرّ زبان ایمنی یابد بایستی آن را با زمام شرع مهار کند. رسول اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: زبانت را نگه دار که آن مانند صدقه است که از جانب خودت می‌دهی.

۵- روش عالم شناسی: یکی از خصلت های منفی مردم در آخر الزمان فاصله گرفتن از دانشمندان اصیل و امین است. ارتباط مؤثر با علماء علاوه بر تأثیرات ناخود آگاه از طریق الگو برداری موجب افزایش معرفت دینی و شناخت قوانین الهی می‌گردد. اهل بیت علیهم السلام در آخر الزمان شیعیان خود را به رجوع به دانشمندان دینی فرمان می‌دهند تا آن هارا از حیرت و بیراهه نجات دهند.

۶- روش پناه جویی به قرآن: در آخر الزمان که فتنه، تاریکی، بداخلاقی و بی اخلاقی و تشویق به منکرات از ویژگی های آن است هر انسان نیازمند پایگاه و دژی محکم می‌باشد که با توجه به سخنان اهل بیت علیهم السلام پناه بردن به قرآن و تمسک به آیات آن نجات بخش مؤمنین است **حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:**

در قرآن، درمان بزرگترین دردهاست، درد کفر و نفاق و تباهی و گمراهی

امام حسن مجتبی علیه السلام می‌فرمایند: چون به رسول خدا صلی الله علیه و آله گفته شد بزودی امت تودچار و گرفتار فتنه خواهد شد سؤال کردند راه نجات چیست؟ فرمود: کتاب خدا هر که علم راجز در قرآن بجوید خداوند گمراهش کند.

۷- روش مطالعه و انس با کتاب

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: کتاب ها بوستان دانشمندان هستند.

مطالعه هم آثار فردی هم آثار خانوادگی و هم آثار اجتماعی دارد. از آثار فردی آن یافتن جواب سؤالات و شبهات، رشد عقلانی، آرامش روح و روان می‌باشد. از آثار خانوادگی آن ارتقاء سطح فرهنگ خانواده، غنی سازی اوقات فراغت و مصونیت خانواده از گرایش به تفریحات ناسالم است.

از آثار اجتماعی آن می‌توان به تنظیم عالمانه و عادلانه روابط اجتماعی و ارتقاء سطح فرهنگ اجتماعی اشاره کرد.

۸- روش حفاظت از سرمایه دین

حضرت علی (ع) می‌فرماید: برادر تو دین تست یعنی اینکه تو یک برادر داری و آن دین توست در مورد آن احتیاط کن آن را در مرکز هویت خود قرار بده و اطراف آن را دیوار بکش درمورد ارزش این سرمایه در روایات آمده که دین عزت، نور، عامل زندگی و درختی پر ثمر است.

امام صادق (ع) اینگونه بیان کردند به زودی به شبهه ای گرفتار خواهید شد که نه نشانه ای برای پیدا کردن راه خواهید دید و نه پیشوایی که هدایتان کند از آن شبهه، تنها کسی رهایی یابد که دعای غریق را بخواند عرض کردم دعای غریق چگونه است. فرمود می‌گویی:

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ، يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ

برای حفظ دین در این دوره راهکارهای زیر را می‌توان بکار گرفت

- ۱- ارتباط با خدا
- ۲- کسب محبت اهل بیت (ع)
- ۳- معرفت افزایی
- ۴- عقل مداری
- ۵- قرآن محوری
- ۶- روش امید واری و انتظار

اصل انتظار از مفاهیم دینی بوده و در مقابل واژه ی یأس قرار می‌گیرد. بر اساس این اصل یک انسان مؤمن یأس و ترس را از خود دور می‌سازد و این اصل یکی از ضروری ترین مهارت ها در آخر الزمان است: زیرا در آن دوره یأس و ناامیدی شدیدی بوجود می‌آید که از علل آن می‌توان به غایب بودن امام و طولانی شدن غیبت، فراوانی گناهای چون ربا، شراب، رشوه، حرام خواری، وجود علمای ضد دین و تضعیف نهاد خانواده و ارتداد عناصر مشهور به دیانت را نام برد. به همین دلیل در روایات از امیدواری در آخر الزمان با تعبیری مانند برترین عبادت، برترین اعمال است و محبوب ترین عمل نزد خداوند یاد شده است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

